

Dynamika evaluací pohledem vládního analytického útvaru a jeho klientů

Vít Macháček, Vládní analytický útvar
Konference České evaluační společnosti 2023
15. června 2023, Česká zemědělská univerzita

Úřad vlády České republiky

Vládní analytický útvar

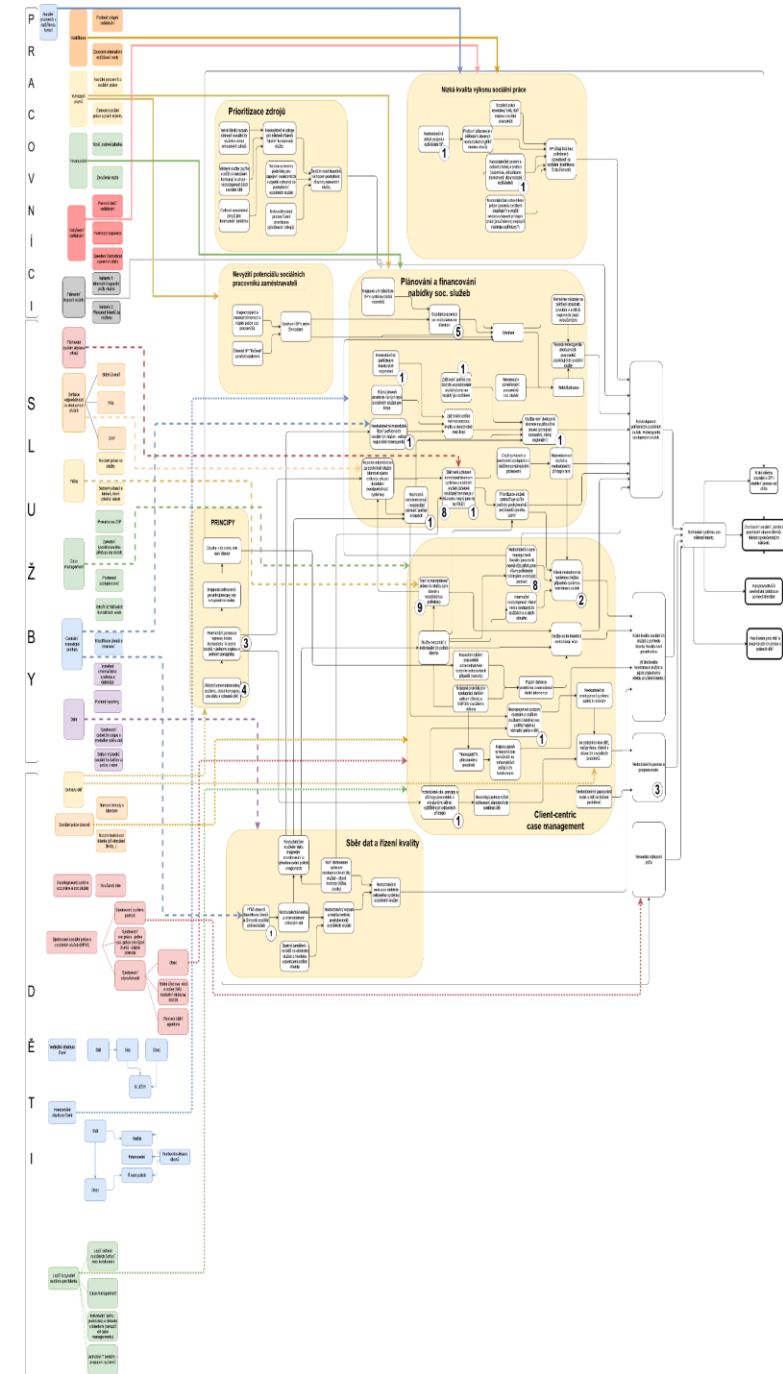
- Posílení Evidence-based policy v Česku – „Analytik je kamarád“
- Cílem je poskytovat analytickou kapacitu resortům v rámci procesu RIA – „konzultačka“. V současnosti 8 lidí
- Začátek legislativního procesu
- Projekty na MMR (Krátkodobé pronájmy, Zákon o podpoře v bydlení, Cestovní ruch), na MPSV (Zákon o sociálních pracovnících, Zákon o sociálních službách nebo Ochrana dětí), Administrativní balíček
- Důraz na kvantitativní metody v sociálních vědách – kontrafaktuální analýza, (pseudo-)RCT atp.

Proces RIA

- Definice problému – „legislativní terapie“
 - a) Intenzivní komunikace s klientem o problémech
 - b) Studium literatury – akademická, grey i policy
 - c) Analýza dat
 - Co data opravdu říkají? Jsou smysluplně posbírána?
 - Korelace vs. Kauzalita
 - Modelování?
- Cílový stav – inverze definice problému
 - Indikátory!
- Konstrukce variant
- Zhodnocení variant
- Implementace zvolené varianty

Definice problému

- „Legislativní terapie“
 - Klíčem je socio-ekonomický dopad
- Může být relativně přímočaré
 - Vysoký počet domácností v bytové nouzi a s tím spojený výskyt patologických jevů
- Ale může být také dost složité
 - „Problém je, že nemáme zákon“
 - „Absence zákona => snížená prestiž“
- Bez jasně definovaného problému nemá smysl postupovat dále

Konstrukce variant

- Základem jsou nástroje politiky – „páčky“
 - Potřebujeme znát všechny, včetně těch, které nejsou (byť z dobrých důvodů) zvažovány
 - Redukce complexity – páčky mají pouze několik málo poloh
 - Dopad pohybu páčkami na systém – hlavně akademická literatura
 - Tímto popíšeme „Policy space“ – plastický obraz možností, které stát pro řešení dané problematiky má
- Varianty jsou různými (smysluplnými) kombinacemi páček
- Má smysl zařazovat i nepreferované varianty

Zhodnocení variant

- Faktory zhodnocení
 - Jádro vychází z indikátorů navržených v rámci cílovém stavu
 - Dále může obsahovat i dílčí faktory efektivity fungování systému
 - Dopadová analýza se nesmí omezovat pouze na nastavovaný systém, ale i mimo něj – např. korupční riziko, náklady systému, ale také nepřímý dopad na subjekty, které nedostanou případnou podporu atp.

Dynamika evaluací z pohledu klientů

- Nejtěžší je přesvědčit, že správně provedený proces RIA má smysl
 - RIA není nutné zlo, ale standardní součást legislativního procesu – „Zapojení selského rozumu do přípravy legislativy“
 - Správně provedená RIA nevyhnutelně ovlivní připravovaný zákon
 - „Legislativní eutanázie“
 - Evidence-based policy je lepší než intuition-based-policy nebo potřebujeme-zákon-based-policy
 - I při „správném směru“ umožní lépe vyladit detaily
 - A (snad) nabídne vyšší pravděpodobnost schválení (To by bylo skvělé zevaluovat)
 - Umožňuje postavit reformu jako celek, kde je každá komponenta důležitá pro správné fungování celku. To se lépe hájí před „útoky lobbistů“.
- Často zdržujeme
 - Brzda zaseklá na definici problému